

**BELVÁROS-LIPÓTVÁROS
BUDAPEST FŐVÁROS V. KERÜLET ÖNKORMÁNYZATA**

**TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓ**

2017. SZEPTEMBER

BELVÁROS-LIPÓTVÁROS BUDAPEST FŐVÁROS V. KERÜLET ÖNKORMÁNYZATA

A dokumentációt készítette

	CompArt Stúdió Tervező és Beruházó Kft. Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 88-90. Tel: +36-1-430-1720 Fax: +36-1-430-1719 E-mail: info@minerva.hu Honlap: www.cas.hu
Buda Miklós Buda Ildikó Turai-Krausz Emőke	CompArt Stúdió Kft. - építész ügyvezető CompArt Stúdió Kft. - urbanista közgazdász CompArt Stúdió Kft. – településtervező
Guzmics István Galli Károly	2G VárosTársaság Kft. - ügyvezető 2G VárosTársaság Kft. - ügyvezető
Drobni Mária	CompArt Stúdió Kft. – táj és kertépítész vezető tervező, településrendező, zöldfelületi és tájrendezési vezető tervező
Hanczár Emőke Wettstein Miklós Marosi Krisztina	KÉSZ Közmű és Energetikai Tervező Kft. - közművek Wettstein & Társa Bt. – okl. közlekedésépítő mérnök CompArt Stúdió Kft. - településtervező
	Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Cím: 1051 Budapest, Erzsébet tér 4. Tel: +36-1-872-7274 +36-1-872-7276 E-mail: foepitesz@belvaros-lipotvaros.hu Honlap: www.belvaros-lipotvaros.hu
Sági Adrienn dr. Varga Beatrix Simonné Szabó Mónika	Főépítész Iroda - főépítész Főépítész Iroda - osztályvezető helyettes Főépítész Iroda - ügyintéző

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	3
BEVEZETÉS	4
A Településfejlesztési Koncepció feladata	4
A koncepció megalkotásának háttere	4
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
1. JÖVŐKÉP	7
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan.....	7
1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése	8
2. CÉLOK.....	10
2.1. A kerület átfogó fejlesztését szolgáló célok és a kapcsolódó részcélok meghatározása.....	10
2.2. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	11
2.3. A JÖVŐKÉP és a célrendszer részletes bemutatása.....	12
2.3.1. A JÖVŐKÉP részletes bemutatása	12
2.3.2. A célrendszer részletes bemutatása	15
2.4. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	30
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	31
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	31
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	35
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	36

BEVEZETÉS

A Településfejlesztési Konceptió feladata

A Településfejlesztési Konceptió (a továbbiakban: TFK / koncepció) hosszú távra¹ határozza meg egy város - vagy egy kerület - adottságaira alapozva legfőbb társadalmi, gazdasági, környezeti célkitűzéseit és ezek megvalósulását szolgáló főbb fejlesztési irányait. A koncepció tartalmazza a kerület jövőképét, amelyben összefoglalóan tükröződik a kerület vezetői, fejlesztői és lakosai által elképzelt dinamikusan fejlődő, élhető környezetet biztosító belvárosi élet.

A koncepció megalkotásának háttere

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata jelenleg nem rendelkezik olyan elfogadott dokumentummal, amely tartalmazza a kerület fejlesztési céljait, elképzeléseit.

A Kormány 2012-ben megalkotta az azóta többször módosított 314/2012. (XI.8.) rendeletét a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről.

A Településfejlesztési Konceptió a 314/2012. (XI.8.) számú Kormányrendelet alapján, az abban megfogalmazott tartalmi követelmények szerint készül. A teljes körű nyilvánosságot Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testülete által elfogadott partnerségi egyeztetés szabályairól szóló 9/2017.(III.16.) önkormányzati rendelet alkalmazása biztosítja, amely rendelet meghatározza a partnerek tájékoztatásának módját, eszközeit, a javaslatok nyilvántartásának módját és határidejét, a dokumentálásuk rendjét, illetve az elfogadott dokumentumok nyilvánosságának biztosítását.

A koncepciót megalapozó vizsgálatot - amely szintén a rendelet szerint készült - Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testülete 2017. június 22-én elfogadta.

¹ 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint: hosszútáv: 10 évet meghaladó időtáv; középtáv: legalább 4, legfeljebb 10 éves időtáv.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Belváros-Lipótváros Magyarország és Budapest egyik legsajátosabb jellemzőkkel bíró kerülete. Egyrészt az **"ország belvárosa"**, országos és nemzetközi szintű állam- és közigazgatási, gazdasági-pénzügyi és turisztikai, továbbá oktatási-kulturális központ. **Épített környezete, kulturális öröksége egyedülálló.** Másrészt kis létszámú lakossága csökkenő és elöregedő tendenciát mutat, miközben a saját lakosságszámot többszörösen meghaladó napi ingázót és éves szinten több milliós létszámú, főleg külföldi turistát fogad be. Mindezen okokból **a kerület a bonyolult, többirányú elvárás-rendszernek megfelelő, speciális megközelítést igényel.**

Elsődlegesek a kerület és a helyi lakosság szempontjai: a hosszú távú és fenntartható fejlődés fiatalodó és növekvő létszámú népességet igényel, a helyben élők számára pedig a tiszta, élhető, biztonságos, nyugodt, ugyanakkor dinamikus, perspektivikus, minőségi városi környezet a legfontosabbak.

Az V. kerület szerepe Budapest és Magyarország nemzetközi üzleti és turisztikai versenyképességében egyaránt meghatározó. E tekintetben a kerület arculata, megjelenése, kulturális, üzleti és turisztikai szolgáltatásai az elsődlegesek. Az idelátogatókat a látványosságok, érdekes programok, az izgalmas, egyedi kulturális örökség és persze a jó minőségű szórakoztató- és vendéglátó szolgáltatások széles skálája vonzza, de számukra is fontos a rendezett, tiszta közterületi ellátottság és a közbiztonság erősödése.

A kerületben működő munkahelyeken - ezek nagy része magas szintű szolgáltatásokhoz és kereskedelemhez, oktatáshoz, illetve államigazgatáshoz köthető, általában felsőfokú végzettséget igénylő munkahelyek - **jellemzően Budapest más kerületeiből és az agglomerációból érkező dolgozók** a hatékony munkavégzéshez szükséges feltételeket igényelnek: jó parkolási és közlekedési lehetőséget, üzleti találkozókra is alkalmas helyszíneket, színvonalas helyeket. A helyi kereskedelmi, vendéglátó és szolgáltató vállalkozások nagymértékben építenek ez előbbi, magas jövedelmi szintű napi ingázó réteg költségére, másrészt igénylik a jelenleginél fizetőképesebb, még nagyobb létszámú turista és egyéb forgalmat, közös, a kerülettel együtt végzett marketingtevékenységet, kedvezményes beruházási lehetőségeket.

A kerületben élők, az itt dolgozók és az ide látogatók igényei sokszor egymásnak ellentmondóak, esetenként azonban közös érdekek és lehetőségek is megjelennek. Egyrészt a turistáknak és a helyi lakosoknak egyaránt fontos a rendezett közterületek megléte, másrészt viszont a turizmus egyes szegmenseinek (pl. buli-turizmus, internetes szálláshely közvetítők által szervezett magánszálláshelyek elterjedése stb.) zavaró hatása is befolyásolja a lakosok mindennapi életét.

A belváros karakterét, hangulatát meghatározza a védett épített örökség jelenléte. Az itt található történelmi jelentőségű - eklektikus, klasszicista és szecessziós - épületállomány, a városszövet, a központi funkciót megtestesítő épületek mind hozzájárulnak a kerület nívójához, ezáltal védelmükre, megőrzésükre kiemelt figyelmet kell fordítani. Az épített

környezet színvonala befolyásolja az életminőséget, illetve mint identitást adó tényező is fontos szerepe van.

Az elmúlt évek jelentős rehabilitációs közterületi fejlesztései nagyrészt megteremtették a kerület hosszú távú, minőségi alapú fejlődésének feltételeit. Emellett ma is bőven akad még az infrastruktúrát, az épületállományt és a közterületeket érintő feladat. A minőségi megújuláshoz szükséges a helyi lakosság identitásának, a civil társadalom ez irányú érdeklődésének erősítése, a helyi vállalkozásokkal való kerületi, érdekalapú hálózatok kialakítása, a közös fejlesztések megvalósítása.

Jelen településfejlesztési koncepció törekvése, hogy az említett szempontok minden esetben beépüljenek a kerület jövőképebe, fókuszban a kerületi lakosság érdekeivel, ugyanakkor nem feledve a kerület helyi szempontokon túlnyúló funkcióit sem.

A társadalmi és intézményi célok elsősorban a helyi lakosság minőségi ellátását és a lakosságmegtartást, népességvonzást szolgálják. A gazdaságfejlesztés a meglévő adottságokra és forgalomra építve a magasabb minőségű kínálat kialakítását célozza meg. Az épített környezet fejlesztése a világörökségi épületállomány, védett történelmi városkép megőrzését és a lakásállomány további javulását fogalmazza meg. A célrendszerben ezeken túl fontos szerepet kap a kerületi zöldfelületek minőségi és - innovatív megoldások alkalmazásával - mennyiségi bővülése, illetve a fenntarthatóságot szolgáló környezeti terhelés csökkentése és az energiahatékonyság javulása.

1. JÖVŐKÉP

A jövőkép a Területfejlesztési Koncepció alapja, mely a kerület helyzetének megfelelő, lehetséges és megvalósítható hosszú távon elérni kívánt törekvéseit tartalmazza. Megvalósulását szolgálja a helyzetelemzést követően a konkrét beavatkozásokat tartalmazó részletesebb célrendszer, az Integrált Településfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: stratégia).

Az alábbiakban megfogalmazott **jövőkép** elsősorban a kerület meglévő társadalmi, gazdasági, épített környezeti és természeti adottságaira épülő új, dinamizáló és minőségjavító törekvésekre alapoz, amelyek a kerület, illetve kerületrészek számára egy kedvezőbb jövőbeni helyzetet, célállapotot határoznak meg. A jövőképben felvázolt célkitűzések az adottságokat, igényeket és az eddigi fejlesztési folyamatokat tekintve a következő 10-15 évben sikeresen és reálisan megvalósítható célokat foglalják össze, a célok elérését szolgáló programok megjelölésével.

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület JÖVŐKÉPE:

Budapest V. kerülete minden adottságánál fogva ma is a főváros nemzetközileg is versenyképes turisztikai célpontja és funkcionális kapuja. A belváros nivóját meghatározó, védett építészeti karakterének megőrzése, továbbélése tekintettel a Duna-parti kerületrész UNESCO Világörökség helyszínéként elengedhetetlen. A kerület aktív, innovatív és proaktív fejlesztéspolitikája és szabályozása támogatásával megőrzi és erősíti azon elsődleges küldetését, hogy Budapest országos és nemzetközi, közép-európai regionális központi szerepkörének kiteljesedését erősítse. A kerület kínálatbővítési és fejlesztési céljait a szomszédos, illetve Budapest más kerületeinek fejlesztési céljaival összehangolva, egymást erősítve valósítja meg. Dinamikus, „fiatalos”, pezsgő életű és intenzíven fenntartott zöldfelületekkel rendelkező kerület, megújult közterületekkel, virágzó, nemzetközi szinten is színvonalas kínálatú kiskereskedelemmel és mind erősebb fizetőképességű turizmussal. Mindez pozitívan hat a kerület lakófunkciójának erősödésére és a megfiatalodó, zömmel magasan kvalifikált lakónépeség számának növekedésére.

A JÖVŐKÉPHEZ kapcsolódó alapvető cél:

"A kerület maradjon élhető és a világörökségi terület, a világörökségi környezet, a műemlékeket és védett értékeket maximálisan figyelembe véve fejlődjön".²

² V. kerület Főépítész Iroda (2016. december), a jövőkép célrendszerének részletezését lásd a 2.3.1. fejezetben.

1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése

Belváros-Lipótváros Önkormányzatának alapvető célja a perspektivikus, fenntartható és minőségorientált városfejlesztés megvalósítása. Ez egyben a 2014-2020-as programozási időszak stratégiai alapidokumentumaként definiált Európa 2020 stratégia egyik fő célkitűzése is („*intelligens, fenntartható és befogadó Európa*”).

A kerületi városfejlesztés szem előtt tartja a fenntarthatóság környezeti, társadalmi és gazdasági szempontjait.

A fenntartható városfejlesztés társadalmi szempontból az emberek alapvető szükségleteinek a kielégítését, a mentális jólétet, a közösségi értékek megőrzését jelenti. Fontos eleme a közösséget összetartó szolidaritás, a változások terheinek és előnyeinek egyenlő vagy legalább igazságos elosztása - legyen szó akár szomszédos telkekről, tömbökről, városrészekről.

A kerület **versenyképes városfejlődése** gazdasági szempontból olyan a válságoknak ellenálló, az új kihívásokat, lehetőségeket megragadó és hasznosító helyi gazdaságot jelent, melynek magas a termelékenység és az innovációs szintje, illetve minőségi, színvonalas szolgáltatásokra épül. Az innováció előfeltétele a kimagasló oktatás, a kutatás és fejlesztés, az erős kis- és középvállalkozások, illetve vállalati központok jelenléte, valamint a környezettudatos szemlélet melletti elkötelezettség.

A kerület világörökségi védettsége és kialakult történeti városképének megőrzése mellett a **környezettudatos és energiatudatos városüzemeltetés** egyedi megközelítést igényel. A kerület a környezettudatos fejlesztési elvek integrálásával törekszik a lakosság egészségét károsító folyamatok megfékezése és visszafordítására, a városi környezetminőség, klímahatás javítására, hatékony energiafelhasználásra illetve az intelligens szolgáltatások alkalmazásával az okos város fejlesztésére.

A településfejlesztési elvek meghatározása során olyan komplex szemléletű megközelítés alkalmazása szükséges, amely tekintettel van az V. kerület kiemelt helyzetére az országban, miközben természetesen követi a hazai és európai település- és térségfejlesztési tendenciákat és városfejlesztési irányelveket. Lényeges, hogy a szemléletmód visszatükrözze a terület- és településfejlesztés főváros/kerület szintű integrációjának gondolatát.

A területfejlesztési elvek részletes meghatározása:

Komplex megközelítés

A településfejlesztés alapelve a jelenlegi helyzet, a felmerülő problémák kezelésének komplex módja. A kerület társadalmi-demográfiai, gazdasági és infrastrukturális problémái, hiányosságai komplex egészet alkotnak, ezért a koncepció - majd a stratégia - kidolgozásakor is törekedni szükséges a többsíkú tervezésre, mind területi, mind szektorális értelemben.

Szükségletek preferálása

A fejlesztési prioritásokat hosszabb távon a szükségleteknek és lehetőségeknek megfelelően kell kijelölni, hiszen a rendelkezésre álló források, illetve azok elérhetősége független a szükségletek felméréssel megalapozott fejlesztésektől.

Integrált megközelítés

A problémák megközelítése, hatékony orvoslása csak integrált megközelítés révén valósítható meg, ezért területileg integrált tervezési megközelítés szükséges, mely figyelembe veszi a kerület és a főváros komplex társadalmi-gazdasági problémáit és olyan fejlesztési programok kidolgozását irányozza elő, mely szükség esetén különböző finanszírozási források igénybevételére is támaszkodhat.

Széleskörű partnerség

Széles bázisra építő kerületi partnerség kialakításával lehetővé kell tenni a fejlesztési folyamatban érintett szakmai és civil résztvevők bevonását (együttműködő tervezés) már a tervezés időszakától kezdődően.

Fenntarthatóság

A tervezés során maximálisan figyelembe kell venni a társadalmi-, környezeti- és pénzügyi fenntarthatóság alapelveit. Mindez nem csupán a stratégiai dokumentumok készítését érinti, de a majdani fejlesztési projektek előkészítése és megvalósítása során is követelményként kerül megfogalmazásra.

Esélyegyenlőség

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és emberek esélyegyenlőségének figyelembevétele kiemelt feladat a megvalósításra kerülő fejlesztések megtervezésekor és megvalósításakor.

Okos város

A Kormány célkitűzéseivel párhuzamosan a fejlesztések során az Okos Város módszertan alkalmazásának keretében a kerület épített környezetét, digitális infrastruktúráját, a települési szolgáltatások minőségét, a gazdaság hatékonyságát, korszerű és innovatív technológiák alkalmazásával, fenntartható módon, a lakosság bevonásával fejleszti, kiemelten a következő prioritások mentén: szolgáltatások minőségi és hatékonysági javítása, energiatakarékosság, a lakosság bevonása életminőségük javításába, illetve gazdaságilag önfenntartó rendszerek kialakítása.

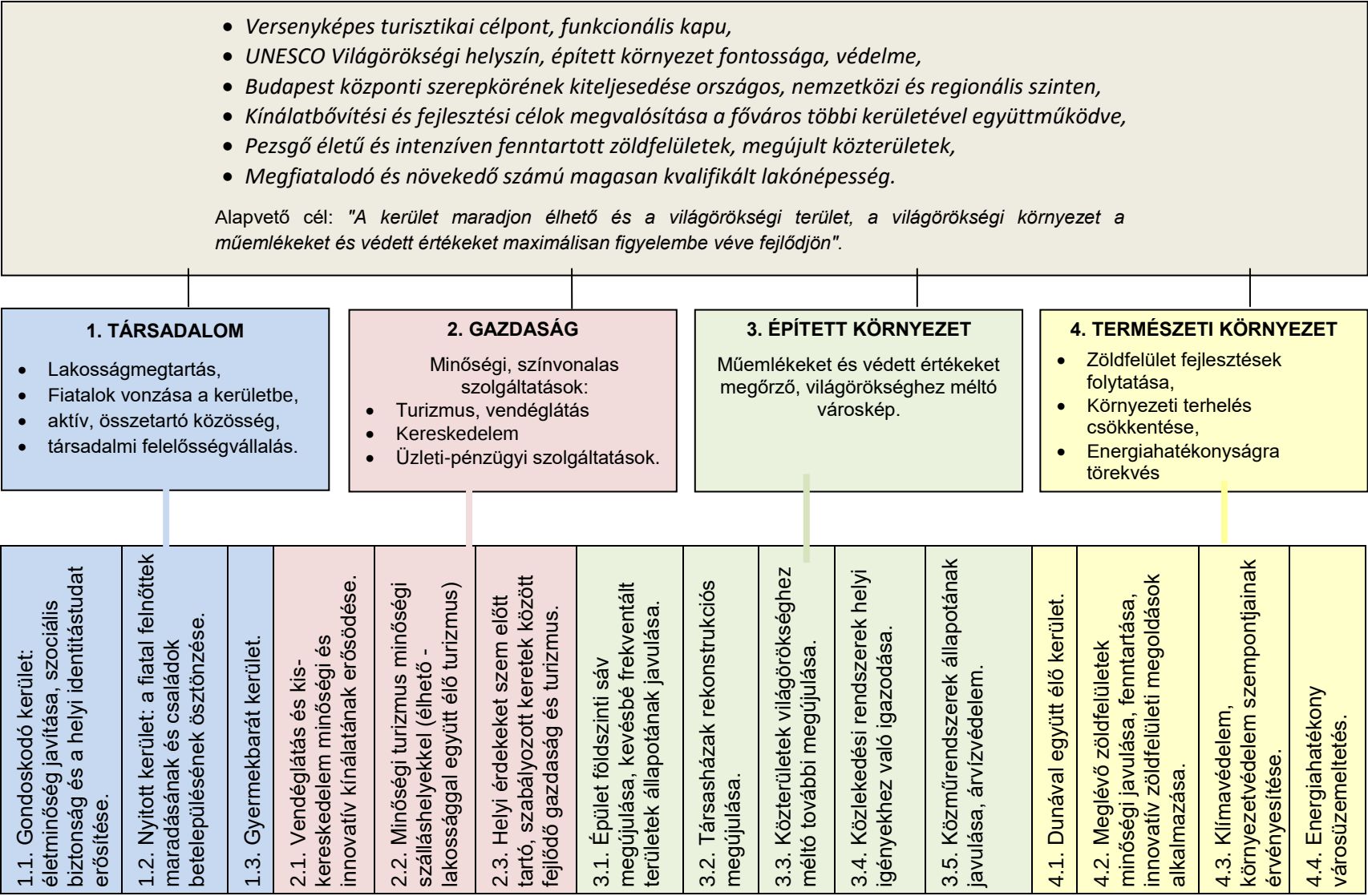
2. CÉLOK

2.1. A kerület átfogó fejlesztését szolgáló célok és a kapcsolódó részcélok meghatározása

A városfejlesztési célok tematikusan a társadalmi, a gazdasági, az épített és a természeti környezet célrendszerének felállításával kerültek tagolásra.

ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSI CÉL	RÉSZCÉL	
1. TÁRSADALOM		
1. Lakosságmegtartás, fiatalok vonzása a kerületbe, aktív, összetartó közösség, társadalmi felelősségvállalás erősítése	1.1.	Gondoskodó kerület: életminőség javítása, szociális biztonság és helyi identitástudat erősítése.
	1.2.	Nyitott kerület: fiatal felnőttek maradásának és családok betelepülésének ösztönzése.
	1.3.	Gyermekebarát kerület.
2. GAZDASÁG		
2. A minőségi, színvonalas szolgáltatások, mind a turizmus, vendéglátás, a kereskedelem, az üzleti-pénzügyi szolgáltatások esetében	2.1.	Vendéglátás és kiskereskedelem minőségi és innovatív kínálatának erősödése.
	2.2.	Minőségi turizmus minőségi szálláshelyekkel (élhető - lakossággal együtt élő turizmus).
	2.3.	Helyi érdekeket szem előtt tartó, szabályozott keretek között fejlődő gazdaság és turizmus.
3. ÉPÍTETT KÖRNYEZET		
3. Műemlékeket és védett értékeket megőrző világörökséghez méltó városkép	3.1.	Épület földszinti sáv megújulása, kevésbé frekventált területek állapotának javulása.
	3.2.	Társasházak rekonstrukciós megújulása.
	3.3.	Közterületek világörökséghez méltó további megújulása.
	3.4.	Közlekedési rendszerek helyi igényekhez való igazodása.
	3.5.	Közműrendszerek állapotának javulása, árvízvédelem.
4. TERMÉSZETI KÖRNYEZET		
4. Zöldfelület fejlesztések folytatása, környezeti terhelés csökkentése, az energiahatékonyságra törekvés	4.1.	Dunával együtt élő kerület.
	4.2.	Meglévő zöldfelületek minőségi javulása, fenntartása, innovatív zöldfelületi megoldások alkalmazása, további belső udvarok bevonásának feltérképezése.
	4.3.	Klímavédelem, környezetvédelem szempontjainak érvényesítése, fenntarthatóság
	4.4.	Energiahatékony városüzemeltetés.

2.2. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

2.3. A JÖVŐKÉP és a célrendszer részletes bemutatása

2.3.1. A JÖVŐKÉP részletes bemutatása

Budapest V. kerülete a főváros belvárosa, városközpontja is egyben, az ehhez kapcsolódó országos szintű állam- és közigazgatási funkciókkal, gazdasági központi szerepkörrel. A Duna-part világörökségi helyszín, mint ilyen, privilegizált terület, egyúttal a külföldi turizmus első számú desztinációja, miközben exkluzív lakó-, pihenő- és szolgáltató kerület is. Mindezen adottságok megerősítését szolgálták eddig is a kerület fejlesztésére irányuló beruházások, amelyek révén a közterületeinek nagy része megújult, versenyképessé vált más európai nagyvárosok központjaival. **A jövőkép ezért nem új funkciókat jelöl meg, mint egy kívánatos és elérendő jövőbeni célállapotot, hanem a már kialakult és meglévő funkciók minőségi javulását.** Különösen érvényes ez a lakókörnyezet színvonalára, a turizmus összetételének és fogadókapacitásainak minőségi változására, a kereskedelmi kínálat minőségének javulására, összességében egy, a helyi lakók és az ide érkezők számára egyaránt magasabb szintű, igényesebb, színvonalas kínálatot nyújtó kerület jövőbeni kialakulására.

A kerület fejlődése meghatározó eleme Budapest nemzetközi versenyképességének. Mindezen funkciók erősödése a kerület lakóinak érdeke is. Bár a hét napjain a helyi lakosságot többszörösen meghaladó létszámú munkavállaló és turista tartózkodik a kerületben - és ez a tendencia a jövőben valószínűleg még inkább erősödni fog -, a jövőkép kitér arra, hogy a lakosság számára a minőségi lakókörnyezet megteremtődése ugyanolyan fontos - különös tekintettel a csökkenő lakosságszámmra. A kerület fejlődése kapcsán meghatározott integrált funkcionális kihívások a meglévő épített és környezeti adottságokra támaszkodik, s azok tudatos továbbfejlesztésével színvonalas életkörnyezetet és életminőséget nyújt a helyben élők és a turisták számára.

A kerület népességmegtartó képességének erősödése a lakónépesség és az állandó népesség száma között jelenleg egyre növekvő különbség visszafordítása, azaz a kétirányú folyamat jövőbeni megjelenése kívánatos. Egyik oldalról az állandó népesség csökkenésének megállítása szükséges, ami a természetes fogyást csökkenti a tekintetben, hogy növekszik az élve születések száma a halálozások számának stagnálása, csökkenése mellett. Ezzel párhuzamosan a tényleges fogyás helyett már tényleges szaporodás mutatkozik, a tartós, kerületbe történő vándorlási többlet eredményeképp.

Másik oldalról a lakónépesség növekedés mögött megváltozó társadalmi folyamatok mutatkoznak. A kerület élhetőségének javításával el kell érni, hogy azok a kerületi lakcímmel rendelkezők, akik jelenleg nem életvitelszerű lakosai a kerületnek, mind nagyobb számban válasszák a kerületi lakásukat állandó életterületté. E folyamatok révén válik csökkenthetővé a jelenleg üresen álló, kihasználatlan, vagy éppen nem lakás célú hasznosítású ingatlanok száma.

Mindemellett meg kell őrizni azokat a **meglévő társadalmi, foglalkoztatottsági előnyöket**, melyek vonzóvá teszik a kerületet. Így fontos a jövőben is, hogy a kerületi lakosság képzettségi színvonala, valamint jövedelmi viszonyai az országos és budapesti átlag felett maradjanak, a magas foglalkoztatottsági potenciál mellett pedig 1% alatt maradjon a munkanélküliségi ráta. Emellett az élethetőségi feltételek javulásával a jövőben sem alakul ki szegregátum a kerületben, s nem jelentkezik társadalmi leszakadás egyetlen társadalmi réteg esetében sem.

Az életvitelszerűen a kerületben élő lakosság növelése számos más feltétel integrált és együttes jelenlétének függvénye. Itt elsősorban azon konfliktusforrások feloldására kell gondolni, mint például a lakások nem lakás célú (iroda, egyéb és közösségi szálláshely) használatából fakadó zavaró hatásokra, a parkolási helyzet megoldatlanságára, a helyi lakosság és a kerületbe ingázók, kerületbe érkezők, valamint a turisták közötti érdekellentétekre.

A jövőkép megvalósulása szempontjából fontos a **számos, aktív kerületi civil szervezet működésének megőrzése**, önkormányzati támogatása, tevékenységük kiszélesítése. A civil szervezetek a társadalmi élet sokszínűségének letéteményesei, s a jövőben is kiemelt szerep hárul rájuk a helyi kulturális, hagyományőrző program, a társadalmi életet megmozgató rendezvények szervezésében, lebonyolításában. Nem kívánatos azonban a civil szervezetek számának mértéktelen növekedése, sokkal inkább a tevékenységük összehangolása, az érdekharmozáció, továbbá a működési területük kerületi szintű kiterjesztése. Ezzel erősíthetővé válik a **belvárosi identitástudat**, s nem csupán mikroközösségek fognak működni eltérő érdekkörök mentén.

A kerület népességmegtartó képesség erősítésének másik fontos eleme a háttér-infrastruktúrák, a **minőségi lakókörnyezet és lakossági szolgáltatások**, továbbá intézményhálózat rendelkezésre állása. A jövőkép szerint olyan intézményi, szolgáltatási környezetet kell biztosítani a kerületben, ami a lakóhely-változtatást tervező, nem kerületi lakosok, vagy éppen a kerületből elköltözést fontolgatók esetében a döntéshozatalnál érdemi, pozitív tényező lesz. Így magas színvonalú, a változó igényekre is rugalmasan reagáló intézményhálózat, szolgáltatási és szociális rendszer működtetésére lesz szükség a továbbiakban is, célcsoport-specifikus tartalmak megújítása, bővítése mellett.

A népességmegtartás és növekedés azt jelenti, hogy a következő években nő azon korosztályok száma, akik az egyes bölcsődei, óvodai és általános iskolai intézményeket veszik igénybe. Bár jelenleg nincsenek kapacitásbeli problémák ezen intézményekben, de a jövőben várhatóan szükség lehet a férőhelyek számának bővítése. Az önkormányzatnak fel kell készülnie arra, hogy a helyi lakosság részéről jelentkező igények mellett miként tudja a belvárosi munkavállalásból adódó pluszigényeket is kielégíteni. Ehhez kapcsolódva fontos megőrizni, tevékenységüket támogatni az egészségügyi ellátás, a nevelés, oktatás területén működő számos magánintézménynek.

A népességmegtartás szempontjából fontos **a szabadidő hasznos eltöltését biztosító infrastrukturális és „soft” feltételek megőrzése, fejlesztése, bővítése** is. Mivel a kerület sűrű beépítettsége miatt kevés a szabadtéri sportolásra alkalmas, közösségi használatra kiépített terület, ezért meg kell vizsgálni azokat a lehetőségeket, melyek bevonásával kiszélesíthetők a rekreáció céljából igénybe vehető területek. A kültéri lehetőségek bővítésén túlmenően a beltéri lehetőségek feltárása is kiemelt jelentőségű: szükséges a jelenlegi beltéri lehetőségek további bővítésének vizsgálata, például egyes helyiségek funkcióváltásával, belső terek átstrukturálásával és alulhasznosított ingatlanok, helyiségek bevonásával.

2.3.2. A célrendszer részletes bemutatása

1. Átfogó társadalmi fejlesztési cél:

Lakosságmegtartás, fiatalok vonzása a kerületbe, aktív, összetartó közösség, társadalmi felelősségvállalás erősítése

A cél legfontosabb üzenete a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megállítása. Belváros-Lipótváros állandó népessége jelentős csökkenést mutat, amelynek legfőbb oka a lakosság kedvezőtlen korösszetétele, a fiatal népesség arányának zsugorodása és az idősök arányának növekedése.

A célkitűzés a lakosság megtartását kívánja elérni: kiegyensúlyozott korszerkezetet, az ezt biztosító születésszámot, valamint a nem kerületben élő lakónépesség életvitelszerű letelepedését a kerületbe. A cél elérésének eredménye lesz a **kerület állandó lakosságának stabilizálódása, lassú növekedése** és korszerkezetének javulása, a fővárosi átlag feletti képzettségi szint és jövedelmi viszonyok megőrzése, az egyéni életlehetőségek pozitív változása, valamint a veszélyeztetett társadalmi csoportok leszakadásának megelőzése.

Szemben több európai főváros történelmi központjával, Belváros-Lipótvárosban ez idáig sikerült megőrizni a lakófunkció domináns jelenlétét, még ha problémaként jelentkezik is annak háttérbe szorulása. A belváros élhetőségének javítása érdekében számos, nagyszabású fejlesztés valósult meg az elmúlt években. A városközpont vonzereje, az egyedi arculat és funkcionális gazdagság fenntartása ma is kiemelt prioritás. A lakódominancia megőrzése érdekében szükség van a fő turistanyomvonalaktól védett, csendes övezetekre, ahol a helyi lakosok nyugalma élvez elsőbbséget.

A cél részeként fontos elérni a támogatásra, segélyre szorulóknak számának csökkenését, ezzel a társadalmi feszültségek felszámolását. A társadalmi leszakadás és a szegregáció megjelenésének megakadályozásával a helyi lakosság minőségi életkörülményeit, a közbiztonság erősödését segíti elő.

Hatásindikátor:

A kerület öregedési indexe³ csökken. A 2015 év végén a kerületi lakónépességből a 0-14 éves korúak száma 2359 fő volt, míg a 65 év fölöttiek száma 6061 fő, vagyis a kerület öregedési indexe 256,93%. A koncepció és a stratégia beavatkozásainak eredményeként 2030-ra 200%-ra csökken az öregedési index a kerületi lakónépesség tekintetében.

³ Az öregedési index az időskorú népességnek (65–X éves) a gyermekkorú népességhez (0–14 éves) viszonyított arányát fejezi ki. A népesség korösszetétele változásának és az elöregedés folyamatának legfontosabb indikátora, amelynek a demográfiai jövő szempontjából van kiemelt jelentősége.

Részcélok:

1.1. Gondoskodó kerület: életminőség javítása, szociális biztonság és helyi identitástudat erősítése

A társadalmi megújulás részét képezi a **kerületi lakosok életminőségének javítása, az egészség, mint érték erősítése**, a művelt és tájékozott polgárság támogatása és a lakosok bevonása a demokratikus helyi kormányzásba. A fiatalok és az idősek számára szóló szolgáltatások, tematikus programok támogatása.

A nyugdíjasokért tett több éves kiemelkedő szakmai és szociális munka elismeréseként Belváros-Lipótváros Önkormányzata 2016-ban elnyerte az Idősbarát Önkormányzat Díjat. A díj mögött számos olyan intézkedés, támogatási forma jelenik meg, mely a szociális ellátás magas minőségi színvonalát mutatja. **A szociális biztonság megteremtésére, megtartására a jövőben is kiemelt feladatként tekint az önkormányzat.**

Belváros-Lipótváros területi kiterjedtsége okán a kerületi intézményi és szociális rendszerek működése alapvetően problémamentes és hatékony. Ez értendő azok viszonylagos közelségére, a megfelelő intézményméretre, kapacitásukra, a megoldott fenntartásukra és a jövőbeni fenntarthatóságukra. Ugyanakkor a korszerű közszolgáltatáshoz való fizikai hozzáférés, a lakosság általi közvetlen igénybevétele mégis korlátozott, a környezetükben tapasztalt parkolási problémák és az elérésüket akadályozó forgalmi dugók miatt. Az időskorúak esetében hatványozottan jelentkezik ez a probléma.

A kerületben jellegéből adódóan fokozottan jelentkező, lakófunkciót zavaró tényezők jelentős hatással vannak a népességmegtartó képességre, mert erősíti az elköltözés szándékát, illetve elbizonytalanítja a kerületbe költözni akarókat. A problémák kezelésében a kerületi önkormányzatnak igen kevés mozgástere van. Kompetencia hiányában a lakófunkciót zavaró főbb tényezők közül elsősorban a parkolási kérdésekben, a zöldfelületek fejlesztésében, a forgalomtechnika eszközök alkalmazásában, vagy a rendőrséggel való együttműködésben történhet előrelépés.

A kerület jövőjének egyik alapja, hogy a helyi lakosság mennyire képes közösségként funkcionálni. Fontos az egyének hozzáállása, tettrekészsége, hajlandósága a közösségi tevékenységekre. Közös érdekeit felismerve a közösség képes – még akár jelentősebb forrásfelhasználás nélkül is – komoly változásokat előidézni a kerület életében. Az önkormányzat erős közösségi aktivitás esetében facilitátor szerepet játszik, azaz igyekszik olyan feltételeket teremteni, amely segíti a közösségi célok megvalósulását. Fontos rész cél tehát a **helyi lakosság kohéziójának, együttműködésnek erősítése** beleértve a helyi lakosok különféle csoportjait (gyermekek, vállalkozók, kisebbségek stb.). Fontos minden olyan tevékenység ösztönzése, támogatása, amely a lakossági identitást és kötődést segíti elő. Ennek vannak "hardver" elemei - közterületek, intézményi szolgáltatások fejlesztése, stb.- de fontos a hozzáállás, a tudatosság fejlesztése, annak megértése, hogy a kooperáció és a felelősség mindenki közös érdekét szolgálja.

A kerület esetében a civil élet intenzív, fontos cél szerepvállalásuk erősítése a kritikus társadalmi témák kezelésében is. Ugyanilyen lényeges a lakosság egészének részvétele közvetlen lakókörnyezetük és az egész kerület, a főváros jövőjének alakításában - fontos lehet a **közös problémamegoldás összetartó ereje**. Az önkormányzat feladata továbbra is a civil szervezetek pályázat útján történő támogatásának fenntartása, de célszerűbb lehet a koncentráltabb forrásfelhasználás, illetve annak kereteinek kidolgozása. A kerületi civil szervezetek léte, aktív működésük jól példázza az öngondoskodásra, a közösségi cselekvésre való hajlandóságot, hiszen az alulról jövő kezdeményezések olyan alternatív tevékenységeket ölhetnek fel, melyek túlmutatnak meglévő intézményrendszer hatás- és feladatkörén.

Belváros-Lipótváros **élénk és tartalmas kulturális életet** él, s kínál nemcsak a kerületi lakosok számára, köszönhetően a kerületben található nívós, kulturális intézményeknek. A kerület számos helyi, fővárosi és országos rendezvénynek is helyt ad, kedvelt területe a politikai véleménynyilvánításoknak, eseményeknek. Az önkormányzat, vagy a támogatott civil szervezetek által rendezett kulturális események közönsége és híre messze túlterjed a kerülethatáron. Az önkormányzat a jövőben is támogatni kívánja a kulturális események szervezését. Célja, hogy valamennyi támogatási programjával, a fejlesztések megvalósításával, a kulturális és közösségi élet sokszínűvé tételével, **a társadalmi kohézió, az együvé tartozás erősítését segítse.**

1.2. Nyitott kerület: fiatal felnőttek maradásának és családok betelepülésének ösztönzése

A beavatkozási terület két korcsoportra fókuszál.

1. Kisgyermekes családok,
2. A független, önálló fiatalok csoportja.

A kerület népességmegtartásának egyik alapja, hogy közép- és hosszútávon is megfelelő lakóhelyet képes biztosítani minden korcsoportnak. Létrejön egy egészséges korstruktúra, amelyben az előregedés megáll és megindul a fiatalok beköltözése, azaz az eddigi népességcsökkenéshez vezető demográfia folyamatok megfordulnak.

Fontos, hogy olyan lakhatási feltételeket nyújtson a kerület, miáltal a fiatalabb, gyermekeket vállaló népesség beköltözése megindulhat. E feltételek (lakáshoz jutás elősegítése, helyben megoldott intézményi ellátás, gyorsan és könnyen elérhető közszolgáltatások, javuló közbiztonság, szabadidő eltöltésére alkalmas területek, parkolás problémák kezelése, környezeti ártalmak csökkenése) sok esetben túlmutatnak az önkormányzat kompetenciáján, ugyanakkor saját hatáskörben kezdeményező szereplőként kell mutatkoznia. A közterületek megújítása során figyelembe kell venni a fiatalok szabadidős igényeit, a kapcsolódó infrastrukturális háttér megvalósításának lehetőségével. A cél megvalósulása esetén olyan **vonzó lakó- és munkakörnyezet** alakul ki, amely a fiatalok kerületbe költözését elősegíti és a már ott lakókat maradásra ösztönzi.

A kerületnek olyan arculatot kell kialakítania, mely a fiatalabb és képzettebb, gazdaságilag erős társadalmi csoportokat megéri és ez által számukra a kerület egy reális lakóhely-választási alternatívaként jelenik meg. Ehhez szükséges az önkormányzati szabályozás eszközeivel, jogi háttérfeltételek kidolgozásával célzott beavatkozásokra érzékenyebbé és irányíthatóbbá tennie az ingatlanpiacot. Sajátos beavatkozás és egyedi szabályzók kialakítása révén előnyben kell részesíteni a megcélzott fiatal családokat.

1.3. Gyermekbarát kerület

A népesség megtartásának és jövőbeni növekedésének alapja a gyermekek. A gyermekbarát kerület olyan intézkedéscsomagot takar, mely végrehajtása révén javul az életminőség, és a családok minden tekintetben megtalálják a számításukat a kerületben. Ezért egyrészt „soft” tevékenységként folytatni és kiszélesíteni kell a fiatalok, a családok támogatását, mely már jelenleg is széles spektrumú. Másrészt a kisgyermekes családok számára magas színvonalú és könnyen hozzáférhető intézményrendszert kell működtetni, miközben a szabadidő tartalmas eltöltésének is megteremtődnek, bővülnek a feltételei, a játszóterek, zöldfelületek szolgáltatási színvonalának és számának növelése útján, a lakófunkciót zavaró tényezők hatékony csökkentése révén.

A fentiek miatt fontos, hogy az önkormányzat minél szélesebb módon biztosítsa a lakosság közéletben való folyamatos részvételét. Ehhez szükséges az elektronikus felületek és technológiák alkalmazásának és hozzáférhetőségének bővítése, a tartalomszolgáltatás javítása. Ez a direkt kapcsolatrendszer adhatja meg az önkormányzati működés átláthatóságát, valamint társadalmasítja a döntések előkészítését. Ehhez természetesen a lakossági oldalon is szükséges a hardverfejlesztések támogatása, párhuzamosan a potenciális felhasználói kör képzésének megoldásával és közvetlen támogatásával.

Az önkormányzat célja a partnerségen alapuló helyi közigazgatás biztosításával a lakosok véleményének meghallgatása, javaslataiknak a figyelembe vétele és beépítése a fejlesztésekbe.

2. Átfogó gazdasági fejlesztési cél:

A minőségi, színvonalas szolgáltatások, mind a turizmus, vendéglátás, a kereskedelem, az üzleti-pénzügyi szolgáltatások esetében.

A kerület nemzetközi szintű városközpont jellegből adódóan elsőprő mértékben dominálnak a gazdaságban az üzleti, turisztikai és kereskedelmi tevékenységek és szolgáltatások. Míg a különböző üzleti, pénzügyi szolgáltatások jellemzően nagybankok, nemzetközi biztosítótársaságok szintjén vannak képviseltetve a kerületben, amely cégek a globális versenyben kell helytálljanak, ezért számukra a folyamatos innovációs és versenyképesség növelés a működésük alapja.

A kiskereskedelem, a vendéglátás és a szálláshely szolgáltatás (kivéve a nagy szállodákat) jellemzően kisebb-közepes cégek, magánszemélyek tulajdonában működik, sokkal alacsonyabb tőkeszinten és fejlesztési lehetőségekkel. Ennek megfelelően utóbbiak esetében kimutatható a lemaradás a minőségi szegmensekben, ami összességében Budapest nemzetközi-regionális szintű lemaradását is eredményezi a fő versenytársaihoz képest. A helyi vállalkozások számára az alacsonyabb szintű kínálat egy alacsonyabb vásárlóerővel rendelkező keresletet eredményez akár a turizmus összetétele, akár a vásárlói rétegek szempontjából, mindez rontja a jövedelmezőséget, a tőkemegtérülést.

Mind a helyi lakosság, mind a vállalkozások, mind a helyi önkormányzat szempontjából a **költési szint növelése a cél**, amelynek előfeltétele a minőségi szolgáltatások elterjesztése, emelése, az innováció szintjének növelése ezen ágakban is, összességében **egy nívósabb, igényesebb kínálati paletta közös megteremtése a kerületben.**

Hatásindikátor:

- A turisták átlagos tartózkodási ideje (egy vendégre jutó vendégéjszakák száma) növekedésnek indul a kerületben. 2016: 2,26 éj/fő. 2030: 2,5 éj/fő
- A turistaérkezések számának növekedése. 2015 Budapest: 3,775 millió fő. 2030-ra ez az érték eléri az 5 millió főt.
- A kerületben a kereskedelmi szálláshelyeken a vendégéjszakák számának növekedése. 2016: 933 000 fő/év. 2030-ra 1,5 millió/fő/év.
- A nemzetközi szinten elismert (pl. Michelin, Gault-Millau stb.) vendéglátóhelyek számának növekedése. Michelin csillagos éttermek száma a kerületben 2017: 3 db.

Részcélok:

2.1. A helyi turizmus, vendéglátás és kiskereskedelem minőségi és innovatív kínálatának erősödése

A kerület meghatározó gazdasági ágazatai esetében a **cél a minőség, a színvonal emelése, a magasabb fizetőképességű, részben külföldi üzleti és turisztikai célcsoportok elérése**, ezek arányának növelése a kerület vendégforgalmában. A kerületnek ezért el kell ismernie azon helyi vállalkozások tevékenységét, amelyek törekednek az innovációra, a minőség javítására. Fontos a formális kapcsolatrendszerek kereteinek kialakítása a helyi vállalkozásokkal, akik ezáltal érezhetik, hogy megbecsült szereplői a kerület gazdaságának és értékelik az erőfeszítéseiket. Az önkormányzati célok elérése nem képzelhető el a vállalkozókkal való **folyamatos partnerség** nélkül.

A minőségi és innovatív kínálat kialakításához alapvető cél azon helyi értékek ismeretének elérése, amelyek a minőségi turisztikai kínálat és arculatkialakításában szerepet kaphatnak. Ez egyben alapját jelentheti a **megújult kerületi marketingtervezésnek és arculatnak**. A cél olyan kerületi turisztikai kínálat kialakítása, amely hosszabb tartózkodásra ösztönzi a turistákat, ezáltal nő a tartózkodási idő és a vendégéjszakák száma, jövedelmezőbbé válik a szálláshely szolgáltatás. Ehhez szükséges a kerület kínálatát kiegészíteni az azon kívüli desztinációkkal, színvonalas rendezvényekkel, programokkal, összességében koordináción és együttműködésen alapulva kerületi-budapesti-agglomerációs szintű kínálati csomagot összeállításával és működtetésével, melynek pozitív hozadéka döntően a legkedveltebb turisztikai szálláshely szolgáltató kerületben, vagyis az V. kerületben fog lecsapódni.

Budapest és a kerület nemzetközi szintű versenyképességét szükséges olyan nemzetközi szinten művelt marketingtevékenységgel is alátámasztani és hirdetni, amely eljut azokhoz a turisztikai és üzleti célcsoportokhoz, amelyek elnyeréséért elsősorban Prágával és Béccsel kell a városnak versenyeznie. Az utóbbi években egyre gyakrabban választják nemzetközi filmes produkciók a belvárosi helyszíneket, amely bár a lakosság életében átmeneti nehézséget jelent, azonban az elkészült filmek marketing eredménye a turizmust tovább erősíti.

2.2. Minőségi turizmus minőségi szálláshelyekkel (élhető - lakossággal együtt élő turizmus)

Jelen cél kiemelten a szálláshelyekkel kapcsolatos kerületi célkitűzéseket jeleníti meg, miszerint a kerületbe irányuló turista forgalom olyan módon fejlődjön, változzon, strukturálódjon át, ami a kerületi szálláshely szolgáltatóknak nagyobb, biztosabb, kevésbé szezonális piacot jelent, ugyanakkor a kerületi lakosság számára is tolerálható, magas életminőséget biztosító szintet és karaktert jelent.

A cél tehát **a minőségi turizmus felé történő elmozdulás**, az itt tartózkodási idő növekedése, a szálláshely szolgáltatások kontrollált működése, különös tekintettel a

lakófunkciójú épületekben, lakásokból kialakított rövid távú szolgáltatásokra. A kerület érdeke ezen belül, hogy a kerületi szálláshelykínálat fejlődése döntően a kereskedelmi szálláshelyek arányának és számának a növekedését jelentse, míg az eredetileg lakófunkciójú ingatlanok továbbra is a lakófunkciót szolgálják. Ez utóbbi természetesen ugyanúgy működhet befektetésként, amennyiben a hosszú távú bérbeadást szolgálja, ami a kerületi lakosság növekedésének, megfiatalodásának egyik módja lehet.

2.3. Helyi érdekeket szem előtt tartó, szabályozott keretek között fejlődő gazdaság és turizmus

A cél, hogy a kerület speciális turizmusa és gazdasága - külföldi turisták tömeges jelenléte, alacsony szezonális, közösségi szálláshely szolgáltatók elterjedése, bankok, pénzügyintézetek, ötcillagos szállodák koncentrálódása olyan irányba fejlődjön, amely a kerület lakossági és egyéb érdekekeit, hosszú távú céljait is szolgálja. A kerületi turizmus- és gazdaságfejlesztési tevékenység nagy részben ennek szabályozását jelentheti.

3. Átfogó épített környezetre vonatkozó fejlesztési cél:

Műemlékeket és védett értékeket megőrző világörökséghez méltó városkép

A kerület beépítettsége általánosságban egységes képet mutat. Szinte minden ingatlanra a zártudvaros beépítés jellemző, valamint **Belváros-Lipótváros történelmi jelentőségű épületállományának egésze értékvédelem alatt áll** (országos, fővárosi vagy helyi szinten). **A kerület Duna-parti része UNESCO világörökségi helyszín.**

A minőség emeléséhez hozzá tartozik az épített környezet, a kerület külső megjelenése is. Számos épület felújításra, megújulásra szorul, mind műszaki állapotukat, mind pedig a hasznosításukat tekintve. Kiemelt cél a **történelmi városkép megőrzése, minőségi lakásállomány létrehozása és a lakásfunkció megtartása** fiatal, értelmiségi társadalmi csoportoknak. Kiemelten fontos az eltérő funkcióval rendelkező földszinti üzletportálok megújítása, olyan funkciók megteremtésével, melyek az itt élőket szolgálják.

Hatásindikátor:

„A belváros nivóját meghatározó, védett építészeti karakterének megőrzése, továbbélése tekintettel a Duna-parti kerületrész UNESCO Világörökség helyszínéeként elengedhetetlen.”

Részcélok:

3.1. Épület földszinti sáv megújulása, kevésbé frekventált területek állapotának javulása

Belváros-Lipótváros területe csaknem – a közlekedési és zöldterületeket kivéve – teljesen beépítésre szánt terület, további hasznosításba vonható területe nincs. Ennek okán a további fejlesztések szempontjából a célterületek elsősorban az üres, kihasználatlan épületek lehetnek, ezek közül is inkább azon kevesek melyek védelemmel nem érintettek. Minden fejlesztés, beavatkozás a kerület kiemelt helyzetéből adódóan, világörökségi helyszíneként szigorú szabályozás keretei között zajlik.

Az épületek földszinti helyiségei lehetőséget biztosítanak az itt élők minél szélesebb körű kiszolgálására úgy, mint például kiskereskedelem, kisipar. Ugyanakkor lehetőséget ad a turizmus kiszolgálására is, például vendéglátással, vagy bővíthet a kulturális látóköre, nem kerületi múzeumok egy-két kiállításának kitelepítésével. Ide tartozik a kerület arculatát meghatározó üzletportálok egységességét, színvonalas megújulására irányuló célkitűzés. A **portál-felújítási program** célja, hogy az épületenkénti üzlethelyiségek apró mikroközösségeket alkotva, közös összefogásban terveztessék és kiviteleztesék homlokzati megjelenésüket, mellyel az egységes, igényes megjelenésű utcaképet segítik elő. Ez esetben is a partnerség a fő cél, amely révén a vállalkozások rábírhatóak - akár ösztönző rendszerek beiktatásával - az igényesebb, egységesebb üzlet arculat, portál kialakítására, ami egyben a vállalkozások versenyképessége növelésének is egyik eleme.

3.2. Társasházak rekonstrukciós megújulása

A kerület karakterét adó történelmi jelentőségű - eklektikus, klasszicista, szecessziós - épületállományának megőrzése elengedhetetlen nívéja megtartásához. A **társasházi homlokzat felújítási pályázat** már jelenleg is egy kialakult támogatási program, mely igyekszik ösztönözni az épületek homlokzatának eredetivel megegyező helyreállítását, a világörökségi területhez méltó, a városkép megőrzése melletti megújulást. E folyamatok révén szükséges vizsgálni az épületek energiahatékony, környezettudatos, innovatív módszerekkel történő megújulásának lehetőségét, mely a műemléki környezetben speciális tervezői szemléletet kíván.

3.3. Közterületek világörökséghez méltó további megújulása

A belváros egységes történelmi épületei mellett közterületei is meghatározóak. Az elmúlt években végrehajtott nagyszabású városrehabilitációs beavatkozások eredményeképp a **kerület közterületeinek nagy része már megújult**. Ugyanakkor a fejlesztéssel nem érintett közterületek esetében szükséges az ütemezett megújításokat elvégezni. Közterületeken utcabútorozás, növénytartó berendezések, planténerek harmóniájának megteremtése célszerű, illetve valamennyi beruházás esetén elvárás az akadálymentesítést.

3.4. Közlekedési rendszerek helyi igényekhez való igazodása

Kiemelt cél a lakóövezetek megerősítése megfelelő, az adott területen alkalmazható közlekedésszabályozási eszközökkel, azaz szükséges **az átmenő forgalom csökkentése, a forgalomcsillapítás és a biztonságos gyalogosközlekedés feltételeinek megteremtése**, továbbá a lakóterületeket kiszolgáló úthálózatának rehabilitációja.

Belváros-Lipótváros egyik legnagyobb közlekedési problémája a **parkolás**. A minőségi lakásállomány megteremtésének és azok lakókkal való megtöltésének alapfeltétele, hogy elérhető közelségben biztonságos parkolási lehetőség álljon rendelkezésre, ennek kialakítása a népességmegtartásnak is alapvető feltétele. A felszíni parkolóhelyek száma jelenleg is kevés, de minden más fejlesztés csak ennek rovására történhet. Ezért szükséges olyan mélygarázsok építése, ahol a lakosság kedvezményesen tarthatja gépkocsiját. A meglévő magántulajdonban lévő pincegarázsok, parkolóházak esetében is célszerű lenne a lakossági parkolóhely-bérlés önkormányzati támogatása, melyhez a meglévő garázsok lakossági parkolás befogadására vonatkozó kapacitásának felmérése szükséges. A garázsokban elhelyezett lakossági parkoló járművek a közterületeken felszabaduló helyét fizető parkoló járművek vehetik át, amelyből befolyó bevétel a támogatás fedezetét biztosíthatja. **Kiemelt cél, hogy a hosszúidejű parkolás parkolóházakban és mélygarázsokban történjen**, azaz a közterületi parkolóknak csak rövid idejű parkolásra kerüljön sor. Szükséges annak lehetőségét is vizsgálni, hogy a KRESZ módosításával egyes utcaszakaszokon a lakossági parkolás részére kizárólagos helyet lehessen kialakítani.

A főúthálózat vizsgálata tekintetében továbbra is a kerület célja a **közlekedési kapcsolatok védelme**, a hiányzó kanyarodási lehetőségek kialakításának vizsgálata a határoló főutak csomópontjainak átgondolásával a belső utak könnyebb feltárása érdekében, továbbá

elvárás a kerület belső részeiről kifelé irányuló forgalom akadálytalanságának biztosítása. Jelenlegi sajátosság, hogy több ponton lehet belépni a kerületbe, mint elhagyni azt. A tranzitforgalom rakparton és a kerületet határoló főútvonalakon tartása elvárás a belvárosi forgalomcsillapítás megőrzése érdekében, miközben a fővárosi RAK-PARK projekt keretén belül a rakpart forgalomcsillapítására is sor kerül. A kerületet terhelő átmenő forgalom csökkentése túlmutat a kerület határán, ezt a fővárosi hálózat fejlesztésével és forgalomszabályozással oldható meg. A belső kiszolgáló utak felújítása esetében a forgalomcsillapítás területi és lokális eszközeit ki kell használni. Az utak korlátozott sebességű övezeteket, azokon belül lakó-pihenő övezeteket alkothatnak.

A **közösségi közlekedés előtérbe helyezése** a kerület egyértelmű érdeke, mert ezáltal csökken az átmenő és célforgalom is. Itt elsősorban nem a helyben lakók közlekedéséről van szó, hanem a kerületbe érkező, tulajdonképpen a kerületet használók figyelmét kell a közösségi közlekedésre irányítani, hogy autó helyett közösségi közlekedéssel érkezzenek a belvárosba. Ezzel önmagukat is és az itt élőket is megkímélik a felesleges parkolót kereső köröktől és nem utolsósorban a nem oly sok felszíni parkoló megmarad a lakók számára. Ennek biztosítása fővárosi kompetencia, a kerület részéről szorgalmazni kell a belső utakat használó autóbuszok elektromos és méretében az épített környezet adottságaihoz igazodó járművekre történő cserélését.

A turizmus, mint gazdasági húzóágazat közlekedési vonzatainak fejlesztése is a kerület érdeke. A turista buszok közlekedését és utas-cseréjét, valamint a szállodákat kiszolgáló taxik parkolását a szakmai szervezetekkel egyeztetett módon, a kerületi lakossági érdekek szem előtt tartásával kell megoldani. Az üzletek, vendéglátóhelyek áruellátásának hatékony biztosítása is fontos feladat, hosszú távon szükséges az áruszállítás szabályozása, mivel – a forgalomcsillapítás miatt kialakított belső, kerületi hálózati kapcsolatok bonyolultak - az áruszállító járművek adják a forgalomterhelés nagy százalékát.

A **kerékpáros közlekedés továbbfejlesztése** jelenleg is fontos cél, hiányoznak egyes északi-déli kapcsolatok. Ugyanakkor a kerékpáros infrastruktúra bővítése során nem támogatott az önálló kerékpárút, vagy kerékpársáv kialakítása, ha az lakossági parkoló férőhelyvesztéssel jár, illetve a kerékpáros szembevezetés további útvonalakon történő bevezetése sem.

Az **elektromobilitás** terjedése kapcsán fel kell készülni az elkövetkező időszakban az előrelátható töltőkapacitási igény növekedésére infrastrukturális és üzemeltetési téren is. . Keresni kell azon megoldásokat, amelyek úgy biztosítanak töltési lehetőséget, hogy az a városképet ne rontsa, és ne foglaljon el közterületet egyéb funkció elől, így vizsgálni kell a parkolóórákba, kandeláberekbe integrált töltési infrastruktúra megvalósítási lehetőségét.

Számos új, jelenleg még közlekedési eszközként nem besorolt személyszállításra alkalmas eszköz jelent meg a közterületeken, így ezek kapcsán számolni kell a szabályozási rendszer mielőbbi változtatásának szükségszerűségével is.

3.5. Közműrendszerek állapotának javulása, árvízvédelem

Budapest központjában fekvő V. kerületben **a történelmi múltban kialakított vízelvezetés üzemel**. A vízelvezetés egyesített rendszerrel megoldott és egyes csatornaszakaszok már lassan megközelítik a 150 éves kort is. A **rekonstrukció megvalósítását** a kiépített hálózat kora, műszaki állapota mellett a klímaváltozás okozta szélsőséges csapadékesemények is szükségessé teszik, különösen a nagy záporok idején ma is fenntartott dunai vízbevezetésekkel okozott szennyezés felszámolási igényére. Távolati szempontból az egyesített rendszer nem lesz fenntartható, sem a Duna vízminőség védelme, sem a szennyvíztisztító telep technológiájának védelme miatt.

A közvilágításnak a közlekedésbiztonság és vagyonvédelem szolgálatán kívül jelentős szerepe van a belváros arculatformálásában. A közbiztonság javításával a társadalmi közérzet javítását is szolgálja, miközben jelentős energiafogyasztó. A fejlesztési célkitűzés **egy gazdaságosabban üzemeltethető, energiatakarékosabb közvilágítási rendszer kialakítása**, amely mellett a közlekedésbiztonság és vagyonvédelem nem csökken, de az esztétikus megjelenésű, korszerű, energiatakarékos fényforrással rendelkező lámpatestek a kerület arculatát egyedivé és látványossá teszik. A kerület kiemelt épületeinek, építményeinek, tereinek díszvilágítását is harmonizálni kell a közvilágítással, a megoldásnál a fényszennyezés mértékének csökkentésére is törekedni kell⁴.

A kerület közművesítése történelmi múltú, a közműfektetés hagyományos módon, jelentős helypazarlással történt, s a közművek jelentős hányada elöregedett, fokozatosan rekonstrukcióra szoruló. A fejlesztések, új építésekhez, épületrekonstrukciókhoz, közterületek rendezéséhez kapcsoltnak a **közművek rekonstrukcióját is meg kell valósítani**, amely során a felszín feletti és alatti terekkel való szigorúbb gazdálkodás követelménye kiemelt feladat a közműfektetés korszerűbb, helytakarékosabb megoldásával, alkalmazásával. Távolilag számolni kell a közlekedés fejlesztéséhez, az álló és haladó forgalom számára szükséges térnyerési igényre, amelynek egy részét, várhatóan már csak a felszín alatt lehet majd biztosítani. A korszerű közműfektetéssel a racionális területgazdálkodás mellett az üzemeltetés, karbantartás lehetőségét is kedvezőbben biztosítja.

A víz, csatorna, villamos energia és elektronikus hírközlés hálózatfejlesztési igényeinek összehangolt szervezése, lebonyolítása, kivitelezése az élfenntartása érdekében szükséges.

A kerület közvetlen a Duna mellett fekszik, így az azon levonuló árhullámok árvízvédelmi feladatokat generálnak. A vízügyi ágazat által elkészített, egyeztetés alatt álló **nagyvízi mederkezelési terv** tartalmazza a nagyvízi meder lehatárolását és a nagyvízi meder egyes zonációira vonatkozó előírásokat, melyhez igazodni szükséges.

⁴Közvilágítás és díszvilágítás tekintetében a Fővárosi Önkormányzat által elfogadott Világítási Mesterterv ajánlásai és előírásai az irányadóak.

4. Átfogó természeti környezetre vonatkozó fejlesztési cél:

Zöldfelület-fejlesztések folytatása, környezeti terhelés csökkentése, az energiahatékonyság növelése

Cél a zöldfelületek minőségi javítása, a lakóterületeken a zöldfelület arányának megőrzése, a lakóterületek, társasházi belső udvarok zöldfelületeinek fejlesztése, a környezetvédelmi szempontok erősítése. Kiemelt törekvés a Duna part és környezetének megújítása, ahol elsődleges szempont a megközelítés javítása és a vizuális kapcsolat megteremtése a folyó, mint tájalkotó elem és a város között.

Az Önkormányzat által – az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően - a lakosság részére a közösségi hulladékgyűjtési akciók folytatását tervezi. A városi környezetben található **közterületi fejlesztések** során fontos a kedvező mikroklímát biztosító zöldszigetek létesítése növényállomány telepítéssel, vízfelület kialakítással.

Összességében cél a kerületet érő környezeti terhelési szint csökkenése, különös tekintettel a zaj- és légszennyezésre, amelyek legfőbb kiváltó oka a közlekedés. További fontos környezeti törekvés az **energiatakarékos működés** minden lehetséges területen, túl azon, hogy a megújuló energiaforrások hasznosításának lehetősége a kerületben meglehetősen limitált (a világörökségi területen tetőtájkép védelem).

Hatásindikátor:

A fenntarthatóság, energiatkarékos irányt elkötelezett, környezetvédő lakosság számának növekedése, közösségek megalakulása, környezettudatos gondolkodásmód támogatása.

Részcélok:

4.1. Dunával együtt élő kerület

A **Duna-part fejlesztése** fővárosi megvalósítással történik. A kerület célja, hogy a csatlakozó zöldterületek, zöldfelületek minél hatékonyabban kapcsolódjanak a Duna parti fejlesztésekhez, ehhez elsősorban a rakpartokon átvezető gyalogos kapcsolatok biztosítása szükséges. Ehhez kapcsolódnak a Budapest 2020 ITS-ben szereplő, a pesti Belvárost érintő, középtávon tervezett Duna menti fejlesztések:

- RAK-PARK (rakpart megújítás I. ütem a Kossuth tér és a Fővám tér között)
- egyéb közterületi, zöldfelületi és rekreációs fejlesztések

A **RAK-PARK projekt** célja egy vonzó, sokszínű és színvonalas kikapcsolódási lehetőségeket nyújtó Duna-part kialakítása. A belvárosi Duna-szakasz 2019-ig megvalósuló megújításának célja, hogy az elmúlt években megújított belvárosi közterület-hálózat a Duna-partra is kiterjedjen, ezzel szerves kapcsolatot teremtve Budapest és a Duna között.

- Az **id. Antall József rakpart** - jelenlegi karakterének fejlesztésével - kettős fasorral és széles zöldfelületekkel kísért vízparti sétányként újul meg.

- A **Széchenyi tér** a Duna-parti főtér szerepéhez méltó módon újulhat meg. A fejlesztés a tér gyalogos és kerékpáros bejárhatóságát, használati lehetőségeinek bővítését biztosítja, a jelenlegi elrendezéshez és közúti hálózathoz igazodó formában. A tér megtartja szimmetrikus elrendezését, továbbá a jelentős rekreációs és történeti értéket képviselő faállománya megőrzésre kerül.
- A **Jane Haining rakpart** a belvárosi Duna-partok legintenzívebb használatú szakasza, ehhez igazodik a megújuló közterület kialakítása: rugalmasan alakítható, reprezentatív vízparti közterületté alakul, ahol a mainál jóval szélesebb gyalogos korzó jön létre, helyenként facsoportok tagolva.
- A **Belgrád rakpart** megújításával olyan **nagyvárosias Duna-parti élettér** jön létre, a szervizút megszüntetésével és irányhelyes közúti sávok kialakításával, szélesebb, fasorral kísért, korzó jellegű gyalogos járdákkal, valamint a Duna-parti kerékpáros útvonal részeként önálló kerékpársávval jön létre.

4.2. Meglévő zöldfelületek minőségi javulása, fenntartása, innovatív zöldfelületi megoldások alkalmazása

A zöldterületek és egyéb zöldfelületek területi fejlesztésére a kerületben kevés a lehetőség. Elsősorban a **meglévő adottságok jobb kihasználása, illetve a további minőségi fejlesztési megoldások keresése a cél**. Erősíteni kell a zöldfelületi rendszert, az ökológiailag és vizuálisan együtt működni képes zöldterületek, zöldfelületek zöld folyosókkal (fasorokkal, cserjesávokkal, növénytartó planténerekkel, egyéb kiültetésekkel) való összekapcsolásával.

A kerületben a közterületek megújítása során a fasorok egy részének felújítására is sor került és sok utcában helyeztek el növénytartóban fákat, kiemelt növénykazettákat. A Belváros belső részein azonban vannak olyan utcák, terek, ahol egyáltalán nincs növényzet. Ezeken a területeken a fák növénytartókban történő elhelyezésével lehet segíteni a növényzettel való ellátottságot, természetesen az üzemeltethetőség függvényében. A hiányos fasorok pótlása elsősorban a fővárosi kezelésű utak esetében aktuális. A parkolók fásítása több célú, mivel oldja a parkolók sivár megjelenést és árnyékhatásával kondicionálja a környezetet.

Lakóterületek széttagolt belső udvarainak egybenyitása összefügg a társasházi zöldfelület fejlesztési programmal. Lényege, hogy az alacsony hatékonyságú, elaprózott felületek összenyitásával nagyobb hatékonysággal működő, tényleges zöldfelületi funkció fogadására alkalmas terek alakuljanak ki. A **társasházak belső zöldfelületeinek megújítását** célzó program folytatása indokolt. A jelenleg működő támogatási rendszer minél inkább hozzáférhetővé tételével, illetve szakmai támogatással ösztönözni kell a társasházi belső kertek minőségi fejlesztését.

Egyes intézmények a fővárosban belső szabad területet, kertjeiket időszakosan megnyitják közösségi célok fogadására, mint például öko-piac, kiállítások, rendezvények részére.

További cél közösségi kertek kialakításának vizsgálata. A kerületben elsősorban az önkormányzat intézményei (iskolák, óvodák) kertjében van lehetőség közösségi kerteket kialakítani. A közösségi kertben az intézmény dolgozói a szülőkkel és a gyerekekkel együtt alakítják a kertet, melynek során megismerkednek a kertészkedés alapelemeivel, eszközeivel, a növényekkel, egyúttal a zöldfelület fenntartásában hatékony segítséget nyújtanak. **Kiemelt cél a gyermekek és fiatalok környezettudatos gondolkodásra nevelése, szemléletformálása.**

A növényzettel borított felületek növelése zöldtetők, zöldfalak létesítésével korlátozott mértékben lehetséges. Innovatív megoldásként kísérleti jelleggel elképzelhető vertikális terjeszkedés zöld homlokzatok, zöld falak kialakítása, ami megoldás lehetne olyan helyeken, ahol tényleges zöldfelület a szilárdburkolatú felületek nagy aránya miatt nem megvalósítható. A közlekedési területek zöldfelületeinek lehatárolása a kerületi szabályozási tervben a zöldfelületek presztízsét, értékét növelné.

4.3. Klímavédelem, környezetvédelem szempontjainak érvényesítése

A városi klímát meghatározó fontos tényező - főleg a nagyszázalékú burkolt felülettel rendelkező V. kerület esetében - **a zöldfelületek kialakítása**. A közlekedéstől elzárt felületek zöldfelületté alakítása nemcsak a helyi klímát befolyásolja kedvezően, de elsősorban pszichikai hatásával javítja az emberek komfortérzetét és a közterület látványát. Mivel Belváros-Lipótváros a nagy beépítési intenzitás miatt zöldfelületeinek méretét növelni nem tudja, ezért **a zöldfelületek minőségi fejlesztésére** a legfontosabb cél.

Nyáron az építmények és a burkolatok felmelegednek, ezáltal melegítik a környezetüket. A negatív hatásokat erősítik, mert a levegőt a gépjármű forgalom és a légkondicionálók is melegítik. Az V. kerület sűrű beépítése, a viszonylag kevés zöldfelület és a nehezen átszellőző, teraszokkal beépült, keskeny utcák miatt **hősziget** alakul ki. A zöldfelületek mérete nem elég nagy ahhoz, hogy ezt a hősziget-hatást csökkentsék, így csupán több, jó megoldás együttes alkalmazása hozhat eredményt. A burkolt felületek árnyékolására a legtokéletesebb megoldás - a lehetőségek függvényében - **a fatelepítés, növénytartóban fák elhelyezése**. A víz párolgása szintén jól enyhíti a hőséget, ezért párapapuk létesítése, további vízfelületek létesítése szintén kedvező eredménnyel jár.

A kerület egészét érinti **a felszín alatti vizek vízminőség védelme**, fürdők kútjainak védelme. Az előregező hálózatoknál fokozottan jelentkező infiltrációs hatások elkerülése a hálózatok mielőbbi rekonstrukciójának a megvalósítását igényli. A felszíni vizek szennyeződésének megakadályozása is alapvetően fontos. Ez is sürgeti az egyesített rendszerű vízelvezetés elválasztottá tételét, valamint a csapadékvizeknél előforduló szennyezések továbbvezetésének kizárását. A hirtelen lezúduló és a csatornarendszerben elfolyó csapadékvizek nem hasznosulnak, ezért szükség van a **csapadékvíz-visszatartás, felhasználás öntözésre (ciszterna program) támogatására**.

A **gépjárműforgalomból adódó károsanyag-kibocsátás csökkentésére** több lehetőség kínálkozik, javarészt a közúti közlekedéssel összefüggésben. A forgalomkorlátozás, forgalomtechnika eszközeivel, elektromos buszok forgalomba állításával, kerékpáros közlekedés fejlesztésével lehet eredményt elérni. A zajszennyezés csökkentését, így a lakosság nyugalma szolgálgja az éjszakai rendezvények időbeli korlátozása.

Mivel a kerületben nincs több lehetőség megfelelő kutya-futtatók kiépítésére, ezért szükséges a közterületeken további kutya-ürülék gyűjtők elhelyezése, ami segítség lehet a felelős állattartóknak.

4.4. Energiahatékony városüzemeltetés

Az egyes ingatlanok **fenntartási költségeinek csökkentéséhez** a legköltségesebb közműág, az energiaközművek költségoptimalizálása szükséges. Elsődlegesen az energiafogyasztás csökkentését, minimalizálását kell megoldani. Az új épületeknél természetes a passzív-ház közeli, energiahatékony kivitelezés, de a meglévő épületek energiahatékonyság-növelését meg kell oldani. Ezeknek az épületeknek a komplex felújításával érhető el jelentősebb energiafogyasztás csökkentés.

A **közvilágítási rendszer korszerűsítése, energiahatékonyságának javítása** műszaki fejlesztéssel érhető el, amelyben elsődlegesen az optimális megvilágítási szint meghatározása szükséges, elkerülve az indokolatlan többlet-világítás biztosítását.

A meteorológiai felmérések szerint a **klímaváltozás okozta felmelegedés fokozódik**. Amikor az átlagos napi középhőmérséklet 14 egymást követő napon meghaladhatja a 25 fokot, a egészségkárosodás elkerülése végett épületgépészeti beavatkozás nélkül nem lehet elviselni. Ez már az elmúlt évben az ország déli részén tapasztalható volt, s ennek északi irányba való eltolódása 5-10 éven belül eléri Budapest területét is. Ez a várható felmelegedés, a nyári túlmelegedés klímavédelem nélkül már nem lesz kezelhető, amelyhez műszaki-gépészeti eszközökkel fel kell készülni. A klímaváltozás kompenzálásához szükséges gépészeti berendezések energiaellátásánál felmerülő többletigények a fenntartási költségeket növelik. Ezért megoldást kell keresni - a komfortszint csökkentése nélkül - az **energiaellátás költségterheinek mérséklésére**, amely a fejlődés fenntarthatóságát segíti elő.

Az üzemeltetés költségigénye csökkenthető, a fenntarthatóság javítható optimálisabb energiahordozó szerkezet kialakításával, a hagyományos vezetékes energiahordozók (villamos energia, földgáz) mellé a megújuló energiahordozók nagyobb részarányú bevonásával. A **megújuló energiahordozó hasznosításához** szükséges beruházás ugyan költségigényes, de üzemeltetési költsége a hagyományos vezetékes energiahordozókhoz (hálózati gáz, hálózati villamos energia) képest minimális.

2.4. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A Megalapozó Vizsgálat megállapította, hogy az V. kerület esetében, a Deák Ferenc utcánál elváló Belváros és Lipótváros kerületszempontok különbözősége elsősorban a kialakulásukban, szerkezetükben, utcahálózatukban mutatkozik meg. Ezen kívül a kerület egységes, érdemi eltérés a vizsgálati szempontok alapján nem mutatható ki.

A helyzetfeltáró, elemző és értékelő vizsgálatok homogén egységként kezelik Belváros-Lipótvárost, ezért a fejlesztési célok tekintetében sem szükséges a kerületszempontokra sajátos megkülönböztetést alkalmazni. **A javasolt célrendszer a kerület egészére értelmezhető, szakmailag nem indokolt a terület megbontása.**

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A Megalapozó Vizsgálat jelenti a teljes tervezési folyamat alapkövét, egyben meghatározza azokat az adatokat, melyek keretet nyújtanak a koncepció és a stratégia kidolgozásához. A stratégia szakszerű kialakításához, illetve a korábban elkészült dokumentumokkal való szerves kapcsolat megteremtéséhez szükséges számba venni azokat a mutatókat és ténytérű adatokat, melyek a teljes tervezési folyamaton keresztül jelen vannak, szilárd alapot teremtve a tervezésnek, valamint irányt mutatva a célok megfogalmazásának. E mutatók egyúttal lehetővé teszik a célokhoz illeszkedő projektek eredményességének mérését, alapját képezve egy komplex monitoring rendszernek.

ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSI CÉL	RÉSZCÉL		RELEVÁNS MUTATÓK
1. TÁRSADALOM			
1. Lakosságmegtartás, fiatalok vonzása a kerületbe, aktív, összetartó közösség, társadalmi felelősségvállalás erősítése	1.1.	Gondoskodó kerület: életminőség javítása, szociális biztonság és helyi identitástudat erősítése	▪ Helyi szervezésű közösségi programok száma ▪ Önkormányzat által támogatott civil szervezetek száma ▪ Közösségi programokba bevont helyi lakosság aránya (kulturális és egyéb értékteremtő) ▪ Partnerségben fejlesztett projektek száma
	1.2.	Nyitott kerület: fiatal felnőttek maradásának és családok betelepülésének ösztönzése	▪ 18 év alattiak aránya a lakónépességen belül ▪ Öregedési index ▪ A természetbeni juttatások és igénybevételek száma ▪ Természetes és tényleges szaporodás ▪ A forgalomcsillapított területek nagysága
	1.3.	Gyermekebarát kerület	▪ 14 év alattiak aránya a lakónépességen belül ▪ Játszóterek száma ▪ Fiatalok helyi életkezdési támogatásában részesülők száma

2. GAZDASÁG			
2. A minőségi, színvonalas szolgáltatások, mind a turizmus, vendéglátás, a kereskedelem, az üzleti-pénzügyi szolgáltatások esetében	2.1.	Vendéglátás és kiskereskedelem minőségi és innovatív kínálatának erősödése	▪ Kereskedelmi egységek száma ▪ Működő részvénytársaságok száma ▪ Nemzetközileg elismert vendéglátóhelyek száma ▪ Kerületi marketing kiadványok száma
	2.2.	Minőségi turizmus minőségi szálláshelyekkel (élhető - lakossággal együtt élő turizmus)	▪ Vendégek száma a kereskedelmi és magánszálláshelyeken ▪ Vendégéjszakák száma a kereskedelmi és magánszálláshelyeken ▪ Öt csillagos szállodák száma ▪ A kerületi honlap látogatóinak száma ▪ Turista érkezések száma
	2.3.	Helyi érdekeket szem előtt tartó, szabályozott keretek között fejlődő gazdaság és turizmus	▪ A kereskedelmi szálláshelyeken megszálló vendégek aránya ▪ Külföldi vendégéjszakák száma ▪ Közösségi oldalakon közvetített szálláshelyek száma

3. ÉPÍTETT KÖRNYEZET			
3. Műemlékeket és védett értékeket megőrző világörökséghez méltó városkép	3.1.	Épület földszinti sáv megújulása, kevésbé frekvenciált területek állapotának javulása	- Az egész épület homlokzatával összhangban megújult üzletportálok száma - A földszinti üres helyiségek hasznosíthatóságának aránya - A helyi lakosságot ellátó kiskereskedelem, kisipar száma
	3.2.	Társasházak rekonstrukciós megújulása	- Hasznosított épületek száma - Minőségi lakások száma - Minőségi szálláshelyek száma - Városképző szempontjából is előnyösebb, megújult homlokzatok száma - Megújult, étellel megtöltött belső udvarok száma
	3.3.	Közterületek világörökséghez méltó további megújulása	- Felújított közterületek mérete (m²) - Akadálymentesített közterületek száma - Zöldfelülettel növelt közterületek (m²)
	3.4.	Közlekedési rendszerek helyi igényekhez való igazodása	- Felújított főúthálózat (km) - Kanyarodó csomóponti mozgások felülvizsgálata - A kerületi belső úthálózat felújítása (km) - Új mélygarázsok férőhelyeinek száma - A magántulajdonban lévő ingatlanokban a lakosság által használható parkolóhelyek száma - Autóbusz parkolóhelyek száma a turistaforgalom számára - További rakodóhelyek száma (szabályozással) - Forgalomcsillapított övezetek nagysága - Kerékpártárolók száma - Gyalogosbarát utak, terek számának növekedése
	3.5.	Közműrendszerek állapotának javulása, árvízvédelem	- Megújult csatornahálózat hossza - Energiatakarékos lámpatestek (utcák) - Elektronikus hírközlési fejlesztések száma (szolgáltató)

4. TERMÉSZETI KÖRNYEZET			
4. Zöldfelület fejlesztések folytatása, környezeti terhelés csökkentése, az energiahatékonyság növelése	4.1.	Dunával együtt élő kerület	Duna part fejlesztése – zöldfelület növekedés nagysága
	4.2.	Meglévő zöldfelületek minőségi javulása, fenntartása, innovatív zöldfelületi megoldások alkalmazása	- Felújításra kerülő közparkok száma - Növényzettel fedett felületek növekedésének nagysága - A lakosság és az intézmények részéről a zöldterületek, közterületi zöldfelületek fejlesztésében résztvevők száma - Társasházi belső udvarok megújítása programban résztvevő lakóközösségek száma - Belső kert időszakos megnyitásában résztvevő intézmények száma - Edényes fák és ültetett fák száma - Hiányos fasorokban pótlásra kerülő sorfák száma - Fásításra kerülő parkolók nagysága - Parkolókból telepítésre kerülő fák száma - További utcafásításban résztvevő utcák száma, fásított terület nagysága
	4.3.	Klíma védelem, környezetvédelem szempontjainak értékesítése	- Monitoring rendszer továbbfejlesztése – elhelyezésre kerülő mérőállomások, műszerek száma - Hősziget-hatás csökkentése érdekében kialakítandó zöldfelület és vízfelület nagysága - Elhelyezésre kerülő párapapuk száma - Károsanyag-kibocsátás tekintetében mérések gyakorisága - Csapadékvíz visszatartási programban résztvevő társasházak, intézmények száma - Elhelyezésre kerülő kutyaürülék gyűjtő edények száma - Ebállomány nyilvántartása
	4.4.	Energiahatékony városüzemeltetés	- Energia takarékos megoldások típusa, száma - Megújuló energia felhasználási támogatások száma (összege) - Az energiahatékonyság jegyében megújított önkormányzati épületek száma - Energiahatékony közvilágítás támogatása

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Belváros-Lipótváros területére vonatkozóan elmondható, hogy **a kerület beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek tekintetében kialakult, beállt terület.** Beépítésre nem szánt területek a közlekedési- és a zöldterületek. A zöldterületek nagysága – adottságai miatt – behatárolt, de cél a zöldfelület növelési lehetőségeinek vizsgálata, akár a belső udvarok zöldítésével, homlokzatok, zöldtetők kialakításával.

A kerület beépítésre szánt területeire elsősorban a lakófunkció jellemző, de az utóbbi időben a lakások hasznosítása átalakult, jelenleg vegyes képet mutat. A lakótömbök közé mozaikosan beékelődtek a többnyire tömbnyi méretű intézmények, melyek a helyi ellátáson kívül fővárosi és országos ellátást is biztosítanak. A zárt sorú beépítés miatt a városi szövet sűrű, az épületek szinte mindegyike védett (országos, fővárosi, vagy helyi szinten). Ezek alapján elmondható, hogy **a kerületnek tartalékterületei, újonnan fejlesztésbe vonható területei nincsenek. Fejlesztések potenciált az üresen álló, funkció nélküli épületek hasznosítása** illetve – az adottságok függvényében - **a meglévő épületek tetőtereinek beépítése, pincék hasznosítása jelent.**

Fontos cél a zöldfelületek arányának megőrzése, minőségi javítása. Az utcafásítási program keretében – a lehetőségek függvényében - újabb fasorok telepítése az útpálya felújításokkal egyidejűleg, a régi fasorok felújítása történhet, amivel csökkenthető a környezeti terhelés, élhetőbbé válik az természeti környezet.

A közlekedés kapcsán **kiemelt cél az átmenő forgalom csökkentése, a forgalomcsillapítás, a biztonságos gyalogosközlekedés feltételeinek megteremtése.** A kerület területén egyik legnagyobb probléma a parkolás. Kevés a felszíni parkolóhely, amelyeket a helyben lakók mellett a kerületben dolgozók és az ide rendezvényekre, étterembe, ügyintézésre érkezők is igénybe vesznek. Szükség lenne olyan mélygarázsra, ahol a helyi lakosság kedvezményesen tarthatja a személygépkocsiját.

A kerületben a közműellátottság megfelelő. A csapadékvíz elvezetésének rekonstrukciója szükséges a különösen a klímaváltozás okozta szélsőségen nagy csapadékmennyiség, illetve az egyes régi (akár több mint 100 éves) csatornaszakaszok miatt. Szükséges lenne továbbá a közműhálózatok korszerű elhelyezése egységesített közműalagútban a fejlesztésekhez, új építésekhez, épületrekonstrukciókhoz kapcsolódóan.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Az örökségi értékek és a védettség bemutatása

Belváros-Lipótváros történelméből adódóan a főváros műemléki értékű történeti épületállománya terén az egyik leggazdagabb területe. Ezért itt a legnagyobb arányú az épületek számához képest a műemlékek száma is, ebben csak a budai Várnegyed előzi meg. Még ezen kívül is számos olyan műemléki érték található a kerületben, amely műemléki védelemre méltó, jelentős értékeket képviselő épület, köztéri szobor, vagy egyéb műtárgy, építmény. Közülük számos épület fővárosi vagy helyi – kerületi - védelem alatt áll.

Belváros-Lipótváros épületállományára többszintű védelem van érvényben. (Az alábbi felsorolás egyúttal a jogi és tartalmi hierarchiát is mutatja.)

- A. Világörökségi helyszín, világörökségi várományos terület
- B. Műemlék, műemlékegyüttes
- C. Műemléki jelentőségű terület
- D. Nemzeti emlékhely
- E. Helyi védelem:
 - o Fővárosi helyi védelmek
 - o Kerületi helyi védelmek

A. Világörökségi helyszín és világörökségi várományos terület

A világörökséggel kapcsolatos szabályokról a *világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény* rendelkezik. Az 1972. november 16-án elfogadott Világörökség Egyezményhez hazánk 1985-ben csatlakozott és törvényerejű rendelet formájában építette be a magyar jogrendbe. (1985. évi 21. törvényerejű rendelet a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről). Az egyes magyarországi világörökségi helyszíneket a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága tartja nyilván.

Világörökségi terület:

Budapest - a Duna-partok, a Budai Várnegyed és az Andrássy út helyszín - az UNESCO Világörökség Jegyzékébe kulturális kategóriaként került felvételre 1987-ben, majd bővítése 2002-ben történt. A világörökségi helyszín részét képezi az V. kerület egész területe, ebből a magzónához tartozik a Duna-part keskenyebb sávja (jellemzően a Duna felőli városképben megjelenő épületek sora), valamint a kerület fennmaradó teljes területe a világörökség pufferzónájába tartozik.

Világörökség - várományos terület:

- a római birodalom határán a Duna limes magyarországi szakasza, az V. kerületben a következő ingatlanokat érinti:
 - Váci u. 38. - hrsz 23994/1
 - Duna folyó - hrsz 23810/2 (Március 15. tér, Erzsébet híd lábánál, a Belgrád rakpartnál)
 - Duna folyó - hrsz 23810/2 (Petőfi tér, Erzsébet híd lábánál, a Jane Haining rakpart)
 - Piarista u. 6. - hrsz 24329
 - Váci u. 26. előtti közterület - hrsz 24340/1 (Párisi utca sarok)
- „Lechner Ödön független, premodern építésze”:
 - az V. kerület vonatkozásában a Postatakarékpénztár (Hold utca 4.-Kiss Ernő utca 4.-Perczel Mór utca 3.) épületét érinti.

B. Műemlék, műemlékegyüttes

A műemléki védelemről a *kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény* rendelkezik. A műemléki védettségű épületeket, illetve területeket egyedi jogi aktusokkal (miniszeri rendelet vagy határozat) nyilvánították védetté. A védett épületeket / ingatlanokat a közhiteles műemléki nyilvántartás tartalmazza, amelyet a Miniszterelnökség vezet.

Budapest V. kerülete - Belváros és Lipótváros - területén összesen 260 db egyedi műemléki védettségű építmény található. Köztük a legfontosabb XIX. század végi középületek (a Parlamenttől a bankházakig) éppúgy megtalálhatók, mint a régebbi, XIX. század első feléből származó beépítéshez tartozó, egykor egységes városképet alkotó klasszicista és romantikus lakóépületek sokasága. Jelentős számú egyedi védettségű építményt tesznek ki még a Pest város középkori városfalának egyes fennmaradt szakaszai. A városfal az évszázadok során beépült az érintőleges telkeken emelt épületek tűzfalaiba, illetve a két teleksor közötti elválasztóként működnek ma is.

C. Műemléki jelentőségű terület

Budapest műemléki jelentőségű területe, a világörökségi terület kibővítése kapcsán, annak területét tartalmazóan védetté nyilvánított történeti városi terület. Magába olvasztotta a kibővítés előtti világörökségi területnek megfelelő, 1989-ben védetté nyilvánított műemléki jelentőségű területet, valamint a korábbi, kisebb területi műemléki védettségeket (Andrássy út, Várnegyed, Batthyány tér, stb.). Jelen kiterjedésében védetté nyilvánította a 7/2005. (III.1.) NKÖM rendelet.

D. Nemzeti emlékhely

Belváros-Lipótváros területén a *kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény* szerint Kiemelt Nemzeti Emlékhely (KNEB) Budapest, V. kerület, Kossuth Lajos tér

Lehatárolása:

- 1055 Bp., V. kerület, 24893 helyrajzi szám alatti terület - Kossuth Lajos tér
- 1055 Bp., V. kerület, 24897/4 helyrajzi számú belterület

A *kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény* A Kiemelt Nemzeti Emlékhelyekre vonatkozó különleges szabályokról szóló 5. Fejezet 61/I. § (1) bekezdése szerint:

„A kiemelt nemzeti emlékhely és annak környezete fenntartható használatának megóvása érdekében a Kiemelt Nemzeti Emlékhely Bizottság vagy a Kiemelt Nemzeti Emlékhely Bizottság meghatalmazása alapján az Országgyűlés Hivatala látja el az e Fejezetben meghatározott feladatokat.”

Továbbá a *kiemelt nemzeti emlékhely használatának rendjéről szól a 119/2014. (IV.8.) Kormányrendelet.*

E. Helyi védelem:

Az építészeti értékek védelme terén a Fővárosi Önkormányzatnak és a helyi kerületi önkormányzatoknak egyaránt joga van az értékek önkormányzati rendeletben történő védetté nyilvánításához, az építészeti örökség helyi védelmével kapcsolatos hatályos szabályokról az *épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény* 57. § (2)-(3) illetve 62. § (7) bekezdései és a *településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet* 17/B szakasza (23/A § - 23/G §) alapján.

Környezet védelme terén a fás szárú növények védelméről rendelkezik *Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzat Képviselő-testületének 35/2009. (IX.16.) önkormányzati rendelete.*

javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A műemléki jelentőségű területi védelem és a világörökség jegyzékébe történő felvétel indokai között megőrzendő értéként szerepel Pest nagy kiterjedésű, jelentős középületekkel tarkított és egyedülállóan egységes, historizáló és szecessziós építészeti megjelenése. Ennek megőrzése kitüntetett érdeke a fővárosnak és a kerületeknek, így a jelentős építészeti értékekben leggazdagabb V. kerületnek egyaránt. **A Belváros és Lipótváros épületállományára építészeti nagyfokú integritás jellemző.** Ennek hatékony védelmét célozza a területi védelem, valamint a nagyszámú épület egyedi műemléki, illetve helyi védelme. A területi műemléki védelem tartalmát a *kulturális örökség védelméről szóló törvény 39. § (1) bekezdése* ekként határozza meg: *„Műemléki jelentőségű területként kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes”.*

A **városképmegőrzése** mellett ugyanakkor örökségvédelmi szempontból kívánatos, hogy a kerület gazdag történetéből kifolyólag többnyire reprezentatív kialakítású köz- és magántulajdonú épületek szerencsésen megőrződött belső értékei is megmaradjanak. **A középületek nagyrészt megőrizték eredeti funkciójukat, ennek további megtartása értékvédelmi szempontból indokolt.** A történelmi középületeink reprezentatív igénnyel készültek, komoly műemléki értékeket hordoznak nemcsak külső megjelenésükkel, de belsőépítészeti kialakításukkal is, így a belső átalakításuk, az eredetitől jelentősebben eltérő új használatuk (pl. szálloda, áruház) olyan fokú átalakítással járhat, amely értékvesztést eredményezhet. Az épületek használatát illetően is általában értékvédelmi szempontból negatív változások tapasztalhatók, egyre inkább irodai vagy középületként való használat terjed el a korábbi lakófunkció helyett, ami kedvezőtlen tendencia.

Kiemelten fontos a műemlékek fenntartható használatának biztosítása. A műemlékek fennmaradásának egyik záloga ugyanakkor, hogy a bennük elhelyezett funkció ne csak fenntartható legyen, hanem alkalmazkodni is tudjon az épület eredeti rendeltetéséhez. Budapest belső területein, így a Belvárosban és Lipótvárosban is esetenként előforduló jelenség, hogy az újonnan emelt vagy átalakított homlokzatú épületek nem minden esetben illeszkednek a történelmi város szövetébe, utcaképébe (beépítési mód, tömeg, tetőformák, homlokzatképzés tekintetében). Az **illeszkedésnek** mindazon szempontoknak és elvárásoknak meg kell felelnie, amelyeket a műemléki területi védelem védendő értékeiként az örökségvédelmi jogszabályok támasztanak; az építési beruházásokat lehetőség szerint a **rehabilitáció és helyreállítás** felé kell irányítani.